

LIETUVOS ŪKININKŲ SAJUNGOS VEIKLOS ATASKAITA UŽ 2017 M.

2018-05-02

KAUNAS

PATVIRTINTA
2018-05-02 (PROTOKOLAS NR. 3)

Pavadinimas: Lietuvos ūkininkų sąjunga (toliau - LŪS, Sąjunga)
Juridinių asmenų registras, tvarkytojas VĮ Registrų centro Kauno filialas
Įmonės kodas 190736960
Teisinė forma: asociacija
Įregistravimo data: 1991 m. rugsėjo 17 d.
Buveinės adresas: K. Donelaičio 2, 44213 Kaunas
Tel. 225301, fak. 208568, el.paštas lus@lus.lt

1. Žmogiškieji ištekliai.

1.1. LIETUVOS ŪKININKŲ SAJUNGOS VADOVYBĖ – PIRMININKAS, VICEPIRMININKAI IR KITI PREZIDIUMO NARIAI.

Lietuvos ūkininkų sąjungoje (toliau LŪS) 2017 m. gruodžio 31 d. buvo šie patvirtinti valdymo organai: LŪS pirmininkas ir LŪS prezidiumas.

2017 m. liepos 19 d. įvykusiame suvažiavime Lietuvos ūkininkų sąjungos pirmininku 3 metų kadencijai perrinktas Jonas Talmantas. Taip pat 3 metų kadencijai išrinkti 4 vicepirmininkai.

Pirmininkas ir vicepirmininkai dirba visuomeniniais pagrindais, be atlygio.

LŪS prezidiumą sudaro pirmininkas, 4 vicepirmininkai, 10 suvažiavime išrinktų narių, viso 15 asmenų.

LŪS administracijoje 2017-01-01 pagal darbo sutartis dirbo trys samdomi darbuotojai: iš jų 1 pilną darbo dieną, 2 po nepilną darbo dieną.

LŪS administracijoje 2017-12-31 pagal darbo sutartis dirbo trys samdomi darbuotojai: iš jų 1 pilną darbo dieną, 2 po nepilną darbo dieną.

2. VEIKLOS SRITYS:

2.1. Darbas narių interesų atstovavime.

2.1.1. Per 2017 m. įvyko 8 LŪS prezidiumo posėdžiai, iš jų 1 paprastas (2017 m. sausio 13 d.) ir 7 išplėstiniai (2017 m. vasario 3 d., kovo 24 d., gegužės 12 d., birželio 16 d., rugsėjo 11 d., lapkričio 9 d. Agroakademijoje, Kėdainių r., gruodžio 12 d. „Siestoje“, Vareikonų k., Babtų sen., Kauno r.), 1 suvažiavimas (2017 m. liepos 19 d. Anykščių kultūros centre, Anykščiuose).

2.1.2. Per 2017 metus iš viso buvo užregistruoti 877 išsiųsti dokumentai, reikalingi kasdieninei organizacijos veiklai. Raštai yra susiję su keliamomis problemomis, kvietimais į renginius, vykdomais projektais, siunčiamos ataskaitų formos kontroliuojančioms institucijoms, prašymai dėl paramos

organizuojamiems renginiams (bendrai 266). Didžioji dauguma sudarė išduotos pažymos NMA apie ūkininko narystę LŪS skyriuje (bendrai 611).

2.1.3. Aktyviai dalyvauta įstatymų, teisės aktų ir įvairių susitarimų svarstymuose:

I. Dėl mokesčių:

a. ***Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės dokumento projekto „Mokesčių ir socialinės sistemos tobulinimas“.*** Nepritarėme LR Vyriausybės pateiktam dokumentui, nors sutikome, kad būtina tobulinti mokesstinę sistemą. Todėl siūlėme išsamiai išanalizuoti Lietuvos žemės ūkio sektoriaus padėtį, įvertinti sektoriaus konkurencingumą kitų šalių atžvilgiu, įvertinti sprendimų galimas pasekmes ir gerai išdiskutuoti LR Vyriausybės siūlomus mokesčių pakeitimus. Atkreipėme dėmesį, kad ūkininkai ir taip turi prastesnes mokesčines sąlygas nei juridiniai asmenys, t.y.:

- i. neturi galimybės pasinaudoti lengvata sumažinti apmokestinamąsias pajamas dėl vykdomo investicinio projekto;
- ii. neturi galimybės mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros darbų sąnaudų tris kartus įskaityti į leidžiamus atskaitymus;
- iii. negali žemės įsigijimo vertės įskaityti į leidžiamus atskaitymus;
- iv. ūkininkai gali pasinaudoti tik 50 proc. reprezentacinių sąnaudų įskaitymu į leidžiamus atskaitymus, kai tuo tarpu juridiniai asmenys gali įskaityti 75 proc. reprezentacinių sąnaudų;
- v. ūkininkams neleidžiama diversifikuoti veiklos, jie gali užsiimti tik žemės ūkio produktų gamyba, pirminiu perdirbimu ir paslaugų žemės ūkiui teikimu. Norėdami užsiimti kitokia veikla, šie fiziniai asmenys turi registruoti kitokią individualią veiklą arba kurti įmonę. Tai padidina veiklos administravimo kaštus. Tuo tarpu juridiniai asmenys gali užsiimti bet kokia nedraudžiama veikla.
- vi. suteikę labdarą, skyrę paramą ūkininkai neturi galimybės susimąžinti savo apmokestinamųjų pajamų, kai tuo tarpu jie savo užauginta produkcija, lėšomis remia savo gyvenamosiose vietovėse esančius vaikų ir senelių globos namus, skurdžiau gyvenančias šeimas, palaiko bendruomenių vykdomą veiklą;
- vii. žemdirbiai, neapsikentę valstybės vykdomos politikos ir dėl lėšų stygiaus netvarkomų pasenusių melioracijos sistemų, savo lėšomis tvarkydami giliau nei 30 cm esančius melioracijos įrenginius, neturi teisės patirtų išlaidų traukti į atskaitą, nes ši įranga yra valstybės nuosavybė;
- viii. tas pats ir su valstybei priklausančiais privažiavimo keliais kaimuose, kurių tvarkymui valstybė taip pat neatranda lėšų, o ūkininkas net negali patirtų remonto, tvarkymo, priežiūros išlaidų įsitraukti į atskaitą.

Nesutikome, kad gyventojų pajamų mokestis būtų padidintas nuo 5 proc. iki 15 proc., o valstybinio socialinio draudimo lubos pakeltos 4 kartus.

b. ***Dėl ūkiuose naudojamo gręžinių vandens apmokestinimo.*** Reikalavome nedelsiant atšaukti LR Vyriausybės nutarimą, kuriuo užsimota apmokestinti iš savų gręžinių imamą vandenį, jei jo sunaudojama daugiau kaip 10 kub. metrų. Raginame pakeisti Žemės gelmių įstatymą nustatant, kad gręžinių vanduo, kuris naudojamas ūkiuose, būtų apmokestinamas tik tada, kai jo sunaudojama daugiau kaip šimtas kubinių metrų. ES vandenų direktyva reikalauja stebėti tokius gręžinius, o ne apmokestinti jų savininkus.

c. ***Dėl komunalinių atliekų apmokestinimo tvarkos.*** Reikalavome iš esmės peržiūrėti teisės aktus, reglamentuojančius vietines rinkliavas ar kitas įmokas bei skaičiavimo metodiką už komunalinių atliekų surinkimą iš žemdirbių. Siūlėme, kad komunalinės atliekos būtų surenkamos ir apmokestinamos pagal faktišką išvežtą komunalinių atliekų kiekį, susidariusį žemės ūkio paskirties statiniuose, o ne už statinių esamą plotą.

d. ***Dėl savivaldybių žemės ūkio skyrių funkcijų perdavimo kitoms institucijoms.*** Raginame Žemės ūkio ministeriją, atliekant savivaldybių funkcijų peržiūrą ir optimizavimą, visų pirma atsižvelgti į

savivaldybių žemės ūkio skyrių vaidmens svarbą žemdirbiams ir kaimo gyventojams, viešai išdiskutuoti šį klausimą su žemdirbių savivalda ir kitomis suinteresuotomis pusėmis bei įvertinti visas galimų permainų pasekmes. Kol tai nepadaryta, nesutikome, kad gerai funkcionuojanti nemokamų paslaugų ūkininkams teikimo tvarka būtų atiduota įgyvendinti kitoms institucijoms, dėl ko šios paslaugos taptų mokamos.

II. Dėl Lietuvos Kaimo plėtros 2014 – 2020 m. programos priemonių:

1. ***Dėl lėšų trūkumo Lietuvos Kaimo plėtros programos priemonėms „Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Išmokos už vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių“.*** Reikalavome atsakomybės iš konkrečių Žemės ūkio ministerijos asmenų, atsakingų už esamos situacijos susidarymą, skirstant ir administruojant Kaimo plėtros programos lėšas.
2. ***Dėl Kaimo plėtros programos biudžeto.*** Prieštaravome Žemės ūkio ministerijos siūlymui perskirstyti BŽŪP finansinį voką ir dalį lėšų perkelti iš I-ojo į II-ąjį ramstį taip siekiant ištaisyti ne dėl ūkininkų kaltės biudžeto administratorių padarytas klaidas. Raginame II-ojo ramsčio lėšų trūkumą šalinti nuodugniai peržiūrint Kaimo plėtros programos priemones, joms skiriamą finansavimą ir objektyviai vertinant jų efektyvumą, atsisakant neefektyvių, ilgalaikės vertės kaime nekuriančių, ūkininkams nenaudingų, deklaratyvių projektų rėmimo. Siekiant tolygios regioninės plėtros uždavinių, siūlėme Kaimo plėtros programai reikalingą biudžetą sustiprinti, padidinant nacionalinio kofinansavimo procentinę dalį iki 25 proc.
3. ***Dėl mažiau palankių ūkininkavimui vietovių (MPŪV) kriterijų.*** Primitytinai siūlėme apibrėžiant Lietuvos MPŪV naudoti visiems suprantamą Lietuvos žemės našumo vertinimo balais sistemą, o ne kurti atskirų vertinimo kriterijų. Latvijoje žemės našumo balas yra sėkmingai naudojamas MPŪV vietovėms apibrėžti ir pripažįstamas Europos Komisijos. Siūlyta taikyti 4 pereinamąjį laikotarpį tiems, kurie nebepateks į naująjį žemėlapi ir tiems, kurie pateks naujai.
4. ***Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos srities „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ paramos teikimo kryptis 2017 metais pagal pateiktą ŽŪM Kaimo plėtros departamento Kompensacijų ir investicijų skyriaus parengtą paramos teikimo kryptių lentelę.*** Vieningai palaikėme, jog daugiausiai balų turi būti skiriama tiems, kurie yra negavę jokios paramos ir pritarta siūlymui, jog lėšos turi būti visiems projektams sumažintos iki 50 tūkst. Eur vienam paramos gavėjui. Siūlėme atsisakyti šiame šaukime paramos statyboms, o visą likusią paramą skirti smulkaus ir vidutinio ūkio stiprinimui, nes perskaičiavus siūlomą skirti paramą galimam pareiškėjų skaičiui gaunasi 2-3 tūkst. galimų pareiškėjų. Siūlėme išlaikyti skiriamus balus už priklausymą žemdirbių savivaldai, nes ŽŪM pateiktame projekte jau atsirado siūlymas jų atsisakyti. Raginame ŽŪM dar kartą kruopščiai peržiūrėti visas programas, nes tokių greičiausiai tikrai yra, ir jų lėšas skirti šiai priemonei.

III. Dėl BŽŪP tiesioginių išmokų 2014-2020 m.

1. ***Dėl siūlymų perskirstyti BŽŪP 2018-2020 m. finansinį voką.*** LŪS ir toliau laikėsi šio finansinio laikotarpio pradžioje išreikštos savo pozicijos – Lietuvai 2014-2020 m. laikotarpiui skirtų ES paramos lėšų nekelti iš vieno BŽŪP ramsčio į kitą. Sumažinus I-ojo ramsčio biudžetą, privalomai turės būti mažinamos lėšos kiekvienam iš pirmojo ramsčio elementų. Tokiems pokyčiams kategoriškai nepritarėme, nes ir dabartinė bazinė tiesioginių išmokų dalis nesiekia 2013 metų dydžio. BŽŪP tiesioginės išmokos yra vienas labiausiai prognozuojamų pajamų šaltinių. Reikalavome maksimalaus stabilumo tiesioginių išmokų skyrimo struktūroje, jų dydžio ir mokėjimo planavime, nes vidury laikotarpio įnešami bet kokie neaiškumai dėl išmokų dalies įtakoja gaunamas pajamas, išbalansuoja ūkininkų finansinius planus, trikdo jų veiklą, gali kelti grėsmę ūkių ekonominiam gyvybingumui. Pajamų stabilumo užtikrinimas turi būti svarbiausias ir ateities BŽŪP uždavinys.
2. ***Dėl savanoriškosios susietosios paramos.*** Raginame Žemės ūkio ministeriją ir toliau vesti konstruktyvų dialogą su Europos Komisijos atsakingais asmenimis, argumentuotai atsakyti į pateikiamas užklausas dėl susietąja parama remiamų sektorių pasikeitusios situacijos, pagrindžiant

Lietuvos pasirinkimų būtinybę. Laikėmės pozicijos, kad susietoji parama Lietuvoje turi būti skiriama įvertinant visų remiamų sektorių konkurencingumą bendroje ES rinkoje, atkreipiant dėmesį į besikeičiančias sąlygas joje, kitų šalių narių sektorių rėmimo tendencijas, neišnaudotą mūsų sektorių potencialą, lyginant jų rodiklius su ES vidutiniais rodikliais, ūkininkų pajamų lygį.

3. **Dėl vadinamųjų sofų ūkininkų.** Raginame Žemės ūkio ministeriją peržiūrėti vadinamųjų sofų ūkininkų kontrolės mechanizmą ir papildyti jį griežtesnėmis bei efektyvesnėmis priemonėmis.

IV. Dėl BŽŪP po 2020 m.

1. **Dėl Lietuvos žemės ūkio sektoriaus strategijos.** Raginame Lietuvos valdančiąsias institucijas nedelsiant inicijuoti plačias diskusijas dėl Lietuvos žemės ūkio sektoriaus ateities, parengti trumpalaikę bei ilgalaikę Lietuvos žemės ūkio sektoriaus strategijas, suformuoti sektoriaus viziją 2050 metams ir integruoti ją į bendrą valstybės politikos planavimą, deramai įvertinant sektoriaus indėlį į visos šalies ekonomiką ir sugražinant jam teigiamą įvaizdį visuomenėje. Lietuvos žemės ūkis turi išlaikyti savo identitetą ES Bendrosios žemės ūkio politikos kontekste.
2. **Dėl BŽŪP skiriamo biudžeto.** Norint turėti efektyviai veikiančią ES Žemės ūkio politiką, galinčią susitvarkyti su vis augančiu sektoriui keliamų iššūkių bei reikalavimų kiekiu ir gebančią įgyvendinti Europos Sąjungos sutartyje jai keliamus tikslus, BŽŪP skiriamas biudžetas negali būti mažinamas. Todėl raginame aukščiausius Lietuvos Respublikos vadovus atsižvelgti į žemės ūkio sektoriaus specifiką priimant sprendimus ES Taryboje dėl Europos Sąjungos finansų ateities.
3. **Dėl bendrų taisyklių nustatymo.** Laikėmės nuomonės, kad BŽŪP paramos paskirstymas privalo garantuoti visų valstybių narių žemės ūkio produktų gamintojams sąžiningas ir vienodas konkurencijos sąlygas bendroje rinkoje. Todėl tiesioginės išmokos turi būti vienodos visiems. Tuo pačiu siūlėme atsisakyti referencinių laikotarpių skaičiuojant išmokų dydžius, nes nauji iššūkiai, BŽŪP keliami uždaviniai, siektini rezultatai – vienodi visai ES, o Lietuvos ūkininkų patiriamos gamybos sąnaudos jau viršija ES Vakarų šalių ūkininkų sąnaudas (elektros, trąšų, kuro kainos).
4. **Dėl žemdirbiams skiriamų išmokų susiejimo su rezultatais aplinkosaugai.** Siūlėme, modeliuojant naujojo laikotarpio žemės ūkio politiką ir siejant išmokas su rezultatais, žalinimo reikalavimu laikyti įprastą sėjomainą. Kraštovaizdžių elementų išlaikymo ir priežiūros reikalavimai, kiti žemės ūkio produktų gamybai nebūdingi, bet priskiriami reikalavimai turi būti finansuojami iš aplinkosaugai, klimato kaitos švelninimui skiriamų fondų.
5. **Dėl 2017 m. gegužės 11 d. Lietuvos Respublikos Seimas priimtos rezoliucijos „DĖL EUROPOS SAJUNGOS BENDROSIOS ŽEMĖS ŪKIO POLITIKOS“**, kurioje konstatuojama, kad konkurencijos neiškreipiantis ir Lietuvos ūkininkų bei kaimo gyventojų nediskriminuojantis tiesioginių išmokų dydis turėtų išlikti vienu iš Lietuvos derybinių prioritetų dėl būsimo 2021–2027 m. finansinio laikotarpio“. LŽŪBA ir LŪS kreipėsi į LR Seimą, prašydamos užtikrinti minėtos rezoliucijos nuostatų įgyvendinimą, įpareigoti ŽŪM parengti nuoseklią derybų dėl tiesioginių išmokų suliginimo strategiją bei inicijuoti tyrimą dėl pareigybinės atsakomybės už neteisingai atliktą Lietuvai skirtų ES BŽŪP antro ramsčio lėšų paskirstymą 2014-2020 finansiniam laikotarpiui.

V. Dėl žemės ūkio veiklos ir ją reguliuojančių teisės aktų.

1. **Dėl melioracijos.** Reikalavome ieškoti visų įmanomų priemonių kaip būtų galima pagerinti šalies melioracijos būklę, tam privalomai skiriant lėšas iš valstybės biudžeto, kad būtų užtikrinta valstybės nuosavybės teise priklausančių magistralinių griovių, upelių ir didesnio kaip 12,5 cm skersmens drenažo rinktuvų priežiūra, ir sudarant kuo palankesnes sąlygas pasinaudoti investicinėmis lėšomis kuo daugiau pavienių ūkininkų, tokiu būdu įgalinant juos prisidėti prie apgailėtinos Lietuvos melioracijos sistemų būklės taisymo.
2. **Dėl rizikos valdymo fondo.** Dėl žemės ūkio produktų supirkimo kainų svyravimo, nenuspėjamų klimato sąlygų, rinkas drebinančių geopolitinių įvykių, sparčios globalizacijos įvairius žemės ūkio sektorius vis dažniau ištinka krizės. Sutikome, kad būtina kurti rizikos valdymo instrumentus,

kurie padėtų žemdirbiams išlaikyti pajamas per nuosmukius. Pasiūlėme, kad kuriant rizikos valdymo fondą, turi dalyvauti ne tik žemdirbiai. Jame turi būti visų maisto grandinės dalyvių indėlis: žemdirbių, perdirbėjų ir prekybininkų.

3. ***Dėl vilkų populiacijos gausos reguliavimo.*** Raginame LR Aplinkos ministeriją inicijuoti naujo, atitinkančio dabartinę situaciją, Vilko apsaugos plano parengimą iki šių metų vilkų medžioklės limito nustatymo, organizuojant viešą bei platų parengto plano projekto aptarimą visuomenėje. Tuo pačiu raginame parengti vilkų padarytos žalos vertinimo metodikos tobulinimą, kad naminių gyvūnų augintojams būtų kompensuojami realūs nuostoliai, panaudojant Europos valstybių patirtį. Siūlėme nepalaikyti Seimo narių iniciatyvų mažinti savivaldybėms tenkančią mokesčių už medžiojamųjų gyvūnų išteklius dalį.
4. ***Dėl paukščių ir stumbrų daromos žalos pasėliams.*** Raginame atkreipti LR Aplinkos ministeriją deramą dėmesį į išaugusių paukščių populiacijų reguliavimo poreikį. Migruojančios žąsys, gervės, gulbės vis dažniau ir didesnę žalą daro grūdinių kultūrų pasėliams bei daržovių plotams, esantiems netoli vandens telkinių. Taip pat raginame nedelsiant imtis efektyvių priemonių reguliuojant stumbrų bandas Panevėžio ir Kėdainių rajonuose.
5. ***Dėl augalų apsaugos priemonių naudojimo ribojimo ir draudimo.*** Kategoriskai nepritarėme Europos Komisijos pasiūlytam augalų apsaugos priemonių naudojimo ekologiniu atžvilgiu svarbių vietovių plotuose draudimui, nes jis buvo pateiktas ignoruojant ES žemės ūkio produktų gamintojų patirtį, teisėtą jų susirūpinimą ir perspėjimus dėl neigiamų tokio draudimo pasekmių. Reikalavome Žemės ūkio ministerijos nedelsiant pradėti diskusijas su Europos Komisija dėl atitinkamo kompensavimo biudžeto už tokio pobūdžio reikalavimų laikymąsi. Palaikėme teisės aktų reikalavimus, kurie iš tiesų būtini siekiant apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, bet jokia būdu negalime palaikyti draudimų ir reikalavimų, kurie priimami politiniais ar kitais, moksliskai nepagrįstais sumetimais. Kokybiškam derliui užtikrinti ūkininkams reikalinga kokybiška augalų apsauga nuo ligų ir kenkėjų.
6. ***Dėl Nacionalinės žemės tarnybos veiklos.*** Reikalavome tiesioginės atsakomybės iš Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus bei jam pavaldžių tarnybos pareigūnų, kurie diskreditavo tarnybos vardą neskaidriai administruodami likusius laisvos žemės plotus, kai pirmumą į juos gavo ne žemę dirbantys bei nuo seno tuose kraštuose gyvenantys žemdirbiai ar savininkai. Žemė daugelyje atvejų buvo išdalinta apsukriems, jokių moralinių normų nepaisantiems „invaziniais ūkininkams“. Tokiais veiksmais buvo paminta žemių konsolidacijos idėja, jas dirbtinai suskaldant, atimta galimybė į pirmumą ateityje tuos laukus įsigyti vietiniams žemdirbiams. Daugybėje tokių laukų su laiku atsiras piktžolių veisyklos, bus apsunktas tikrųjų ūkininkų laukų įdirbimas.
7. ***Dėl linų sektoriaus atgimimo.*** Prašėme Žemės ūkio ministerijos ir Seimo Kaimo reikalų komiteto parengti specialų Lietuvos paveldo, perspektyvios verslo šakos – linų sektoriaus atgaivinimo planą, remiant linų augintojus ir perdirbėjus, puoselėjančius lietuviškas linininkystės tradicijas.
8. ***Dėl polderių ir polderinių sausinimo sistemų Šilutės rajone.*** Solidarizuodamiesi su Šilutės rajono ūkininkais, reiškiančiais susirūpinimą dėl laukuose stovinčio vandens padarinių dirbamos žemės plotuose, prašėme išlaikyti polderinių sistemų priežiūrą ir eksploatavimą valstybės žinioje, kuri būtų atsakinga už sklandų polderinių sistemų darbą, skirtų deramą finansavimą, vykdytų nacionalinę politiką dėl vandens lygio reguliavimo ir dirbamos žemės geros agrarinės būklės palaikymo. Tuo pačiu prašėme drausti masinius žemės plotų apželdinimus gluosniais, kur yra veikianti melioracijos sistema.
9. ***Dėl UAB „Šilutės veislininkystė“ privatizavimo.*** Kadangi įmonė UAB „Šilutės veislininkystė“ dirba pelningai, Šilutės ūkininkai nepritarė, kad ji būtų privatizuota. Jei privatizavimo procedūros neišvengiamos, dėl derybinių galių stiprinimo prašėme ūkininkams, susijusiems su įmonės veikla, sudaryti sąlygas įsigyti įmonės akcijų prioritetine tvarka.

VI. Dėl žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo ir žemės nuomos kainos reglamentavimo.

- a. **Dėl žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo teisės aktų.** Raginame Žemės ūkio ministeriją vedant dialogą su Europos Komisija dėl pradėtos pažeidimo procedūros, atstovauti Lietuvos viešąjį interesą ir užtikrinti žemės ūkio žemės įsigijimo apribojimų įteisinimą, kad šie užkirstų kelią Lietuvos žemės ūkio paskirties žemei tapti spekuliacijos objektu. Taip pat prašėme taisyti tiesės aktų spragas, leidžiančias įsigyti juridinius ūkio subjektus, t.y. jų akcijas (pajus), kartu su šiais subjektams priklausančia žeme, apeinant tokiam sandoryje žemės įsigijimo ribojimo vienam asmeniui nuostatas.
- b. **Dėl viešojo intereso gynimo.** Bendradarbiaujant su Advokatų profesinės bendrijos TVINS partneriu dr. Vytautu Šenavičiumi buvo parengtas ir pateiktas pareiškimas dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo LR Generalinei prokuratūrai dėl viešojo intereso gynimo ir tyrimo metu nustačius asmenis, kurių turimi nuosavybės teisės žemės plotai viršija 500 ha, kreiptis į teismą dėl tokių sandorių pripažinimo negaliojančiais.
- c. **Dėl žemės nuomos kainos reglamentavimo.** Raginame Žemės ūkio ministeriją, remiantis užsienio šalių teisine praktika, parengti ir pateikti LR Seimui priimti tiesės aktus, reglamentuojančius žemės nuomos kainos nustatymą, siejant nuomos kainą su produkcijos realizavimo kaina.

VII. Dėl pasiūlymų EIP veiklos grupių projektams.

Planuojant 2017 m. kvietimą teikti EIP veiklos grupių projektų galimybių studijas, siūlome temas, pagal kurias būtų rengiamas kvietimas dėl EIP veiklos grupių projektų galimybių studijų rengimo:

1. Temai „Augalų sveikata, kenksmingų organizmų ir piktžolių kontrolė“ siūlomos problemų sprendimo temos „Priemonių, stabdančių piktžolių plitimą, auginimą ir vystymąsi, suradimas“, „Tausaus augalų apsaugos produktų ir priemonių naudojimas, mažinant riziką ir neigiamą poveikį žmonių sveikatai ir aplinkai“.

2. Temai „Ūkininkavimo sistemų pritaikymas mažinant klimato kaitos poveikį“ siūloma problemų sprendimo tema „Klimato kaitą sukeliančių faktorių švelninimas“.

3. Temai „Agrarinė aplinkosauga ir ekologinis ūkininkavimas“ siūloma problemų sprendimo tema „Priemonės nuo neigiamo poveikio ar pasekmių, vykdančios žemės ūkio veiklą, naudojant ir prižiūrint su agrarinėmis ekosistemomis susijusius gamtos išteklius“.

4. Temai „Ūkio vadybos tobulinimas, taikant naujas ūkio valdymo priemones“ siūloma problemų sprendimo tema „Žemės ūkio verslo sąlygų įvertinimas ir veiklos planavimas“.

Pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklos sritį „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“ gauti 2015 m. didžiausia paramos suma vienam žemės ūkio srities projektui galėjo siekti iki 600 000 Eur. Siūlėme, jog 2017 m. šaukimui būtų maksimali suma iki 400 000 Eur, nes lėšų KPP priemonėse ir taip sparčiai mažėja, o spręstina problemų daugėja.

IX. Dėl sudėtingų meteorologinių sąlygų rudenyje Lietuvos regionuose.

Kreiptasi į atsakingas institucijas dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių prašant:

- Netaikyti sankcijų dėl nepasiektų investicinių projektų priežiūros rodiklių (pardavimo pajamų, grynojo pelningumo ir kt.);
- Netaikyti sankcijų dėl nustatytais terminais nenušienautų pievų ir juodojo pūdymo neapsėjimo iki lapkričio 1 d.;
- Netaikyti sankcijų dėl grūdų pardavimo sutarčių neįvykdymo.
- Ieškoti lėšų nuostolių kompensavimui.

Dėl itin gausaus kritulių kiekio nuimant derlių 2017 m., rugsėjo mėnesį savivaldybės pradėjo skelbti rajonų mastu ekstremalią situaciją, o spalio pradžioje Lietuvos Respublikos Vyriausybė ją paskelbė jau visos Lietuvos mastu.

2.1.4. Atstovavimas įvairiose institucijose:

1. LŪS interesų atstovavimas LR Seimo Kaimo reikalų komitete, LR Vyriausybėje, LR žemės ūkio, susisiekimo, finansų ir kitose ministerijose, kitose valstybinėse institucijose (J.

- Talmantas, L. Šermukšnienė, R. Jovarauskas, M. Lukoševičienė, M. Kaktys, R. Kubiliūnas, R. Juknevičius).
2. Kaimo plėtros programos 2007-2013 m. projektų atrankos komitetai pagal finansavimo kryptis (J. Talmantas, L. Šermukšnienė, M. Lukaševičienė).
  3. Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos steigėjų susirinkimas (J. Talmantas, G. Staliūnienė).
  4. LŽŪKT nacionalinės priežiūros taryba (M. Lukaševičienė, O. Kartavičienė, V. Rakickas, R. Juknevičius).
  5. Žemės ūkio mokslo taryba (J. Talmantas).
  6. Lietuvos švietimo taryba (J. Talmantas).
  7. ŽŪM darbo grupė Lietuvos Respublikos pozicijai dėl BŽŪP ateities parengti (J. Talmantas).
  8. Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 m. programos įgyvendinimo stebėsenos komitetas (J. Talmantas).
  9. Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 m. programos įgyvendinimo stebėsenos komitetas (J. Talmantas).
  10. ŽŪM darbo grupė dėl žemės ūkio subjektų apmokestinamųjų principų (J. Talmantas, R. Jovarauskas).
  11. LR žemės ūkio rūmų taryba (Iki 2017-11-13. 2017-11-13 raštu Nr. 17-11/840 LŪS pirmininkas J. Talmantas pareiškė, jog pasitraukia iš ŽŪR valdymo organų).
  12. Statistikos departamento taryba (R. Jovarauskas, 2018 m. jį pakeitė M. Lukaševičienė).
  13. Baltijos šalių žemdirbiškų organizacijų taryba (LŪS vadovybė, J. Motiejūnienė).
  14. ŽŪM darbo grupė ekologinio žemės ūkio sektoriaus plėtros klausimams svarstyti ir kitiems ekologiniams klausimams spręsti (J. Talmantas, M. Lukaševičienė).
  15. ŽŪM sudaryta komisija dėl kontrolinių žemės sklypų (b13) tinkamumo paramai tiesioginėms išmokoms vertinimo (J. Talmantas).
  16. ŽŪM sudaryta projektų vertinimo grupė dėl projektų, vykdomų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ veiklos srities „Asmenų, susijusių su žemės ir miškų ūkio veikla, mokymas ir informavimas“ pirmąją mokymo kryptį (J. Talmantas, E. Mačytė).
  17. ŽŪM sudaryta darbo grupė dėl licencijuotose sandėliuose saugomų varpinių, ankštinių ir aliejinių augalų grūdų, jų sėklinės medžiagos, ankštinių ir varpinių žolių sėklų, bulvių, daržovių ir vaisių normatyvinių kainų projektą ir Biologinio turto ir žemės ūkio produkcijos normatyvinių kainų projekto parengimo (J. Talmantas, L. Šermukšnienė).
  18. ŽŪM sudaryta Ūkininkų ūkių veiklos buhalterinės apskaitos tvarkymo supaprastintąja apskaitos sistema darbo grupė (R. Rimkienė).
  19. ŽŪM sudarytas nuolatinis komitetas, kurio tikslas įgyvendinti memorandumo „Dėl Lietuvos veiksmų įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, nustatančios Bendrijos veiksmų pagrindus, siekiant tausaus augalų apsaugos produktų naudojimo“ tikslus bei nagrinėti klausimus, susijusius su augalų apsaugos produktų naudojimo probleminiais klausimais (J. Talmantas).
  20. ŽŪM sudaryta darbo grupė, kuri derina ir svarsto Žemdirbių mokymo ir konsultavimo informacijos sistemos (sutrumpinimas – ŽMIKIS) įgyvendinimo priemonių planą (J. Talmantas).

21. Darbo grupė vilko populiacijos valdymo planui parengti (J. Talmantas).
22. ŽŪM sudarytas organizacinis komitetas šviečiamojo renginio „Geriausias melžėjas“ organizavimui (J. Talmantas).
23. ŽŪM sudaryta darbo grupė melioracijos probleminiams klausimams spręsti deleguoja (J. Talmantas).
24. ŽŪM sudaryta darbo grupė Gyvulininkystės plėtros 2014-2020 m. programai parengti (J. Talmantas, M. Butkevičius).
25. ŽŪM tarpinstitucinė darbo grupė Nacionalinei kaimo plėtros programai rengti (J. Talmantas, J. Motiejūnienė).
26. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įgyvendinimo Stebėsenos komitetas (J. Talmantas).
27. ŽŪM darbo grupė veiksnių planui invazinių augalų Sosnovskio barščių naikinimo priemonėms numatyti (M. Lukaševičienė).
28. ŽŪM darbo grupė, susijusi su KPP 2014-2020 m. programos priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklos srities „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“ įgyvendinimu (J. Talmantas, L. Šermukšnienė).
29. Aplinkos ministerijos sudaryta Medžioklės tvarkymo konsultacinė taryba (J. Talmantas).
30. Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos taryba (J. Talmantas)
31. Lietuvos Statistikos departamento tarpinstitucinė darbo grupė mineralinių trąšų panaudojimo žemės ūkyje statistikos rengimo galimybėms nustatyti (J. Talmantas).
32. ŽŪM III atrankos komitetas, susijęs su KPP 2014-2020 m. programos priemonės „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ (J. Talmantas, L. Šermukšnienė).
33. ŽŪM darbo grupė, susijusi su nacionaliniu perspektyviniu planu dėl afrikinio kiaulių maro prevencijos ir likvidavimo priemonių (J. Talmantas, M. Lukaševičienė).
34. ŽŪM darbo grupė dėl Lietuvos kaimo tinklo veiklos koordinavimo (J. Talmantas, E. Mačytė).
35. ŽŪM atrankos komitetas, susijęs su KPP 2014-2020 m. programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities „Parama verslo pradžia kaimo vietovėse“ ir veiklos srities „Parama investicijoms, skirtoms ekonominės veiklos kūrimui ir plėtrai“ (L. Šermukšnienė, M. Lukaševičienė).
36. ŽŪM Licencijuotų sandėlių kompensavimo fondo taryba (J. Talmantas).
37. ŽŪM darbo grupė dėl žemės ūkio subjektų apmokestinimų principų (J. Talmantas, R. Jovarauskas).
38. ŽŪM atrankos komitetas pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 m. programos priemonės "Bendradarbiavimas" veiklos srities "Parama smulkių ūkių subjektų bendradarbiavimui" ir veiklos srities "Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu" (J. Talmantas, M. Lukaševičienė).
39. ŽŪM atrankos komitetas pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 m. programos priemonės „Parama investicijoms į materialųjį turtą“ veiklos srities „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ (R. Kubiliūnas, L. Šermukšnienė).

2.1.5. Dalyvavimas parodose:

1. Tarptautinė paroda „Ką pasėsi 2017“ (2017 m. kovo 30 – balandžio 1 d. ASU, Kauno r.). Dalyvauta su partneriais UAB ART21 ir UAB Agrodetalių servisas. LŪS apmokėjo parodos dalyvio,

subeksponeinto ir privalomus mokesčius, UAB ART21 mokėjo už parodos plotą, o UAB Agrodetalių servisas - už parodinio stendo nuomą.

2.1.6. Reikšta nuomonė spaudoje, dedant mokamus straipsnius:

2017-01-24 laikraštyje „Ūkininko patarėjas“ straipsnis: „Lietuvos ūkininkų sąjunga nepritaria žemės pardavimų saugiklių naikinimui“.

2017-09-30 laikraštyje „Ūkininko patarėjas“ straipsnis: „Lietuvos ūkininkų sąjunga nerimauja: kieno interesams tarnauja valdžia?“

2.2. Vykdyti projektai:

2.2.1. Vykdyta priemonė „Asociacijų, vienijančių asmenis, užsiimančius žemės ūkio ir miškų ūkio bei alternatyviaja veikla, narystės Europos Sąjungos ir kitose tarptautinėse organizacijose mokesčio mokėjimo ir atstovavimo jose“ su Nacionaline mokėjimo agentūra prie ŽŪM iš „Nacionalinės paramos“ lėšų už 53975 Eur sumą.

Lietuvos ūkininkų sąjunga, Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacija, Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai ir Lietuvos žemės ūkio kooperatyvų asociacija „Kooperacijos kelias“ ir toliau buvo Europos Sąjungos žemdirbių organizacijos COPA-COGECA narės. Kiekviena iš jų tarpusavyje derino atstovimą minėtose organizacijose, o veiklai reikalingą finansavimą tvarkėsi atskirai.

Lietuvos ūkininkų sąjungai, tarpusavio sutarimu, iki šiol buvo pavesta nuo visų organizacijų mokėti Lietuvai priklausanti narystės mokesčiai, dėl jo finansavimo kreipiantis į Žemės ūkio ministeriją, remiantis narystės Asociacijų, vienijančių asmenis, užsiimančius žemės ūkio ir miškų ūkio bei alternatyviaja veikla, Europos Sąjungos ir (arba) kitose tarptautinėse organizacijose mokesčio mokėjimo ir veiklos, susijusios su atstovavimu jose, finansavimo taisyklėse (toliau – finansavimo Taisyklės) nurodytomis sąlygomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 3D-266 (Žin., 2006, Nr. 75-2885; 2011, Nr. 10-459, 2013, Nr. 16-799; Teisės aktų registras, 2016-04-14, Nr. 2016-09300).

Aptariant 2017 m. veiklą tarp organizacijų, COPA-COGECA 4 narės nuo Lietuvos tarpusavyje susitarė, jog 2017 m. priklausanti Lietuvai mokesčiai jos pasidalina lygiomis dalimis, t.y. po 23 922,25 Eur (bendras šaliai 2017 m. mokesčiai buvo nustatyti 95 689 Eur) kiekvienai ir dėl jo reikalingo finansavimo kiekviena atskirai kreipėsi į Žemės ūkio ministeriją, remiantis finansavimo Taisyklėse nurodytomis sąlygomis.

2017 m. vasario 14 d. pagal finansavimo Taisyklės teikėme paraišką projektui „Žemdirbių interesų atstovavimui COPA-COGECA, GEOPA organizacijose“. Finansavimas buvo patvirtintas 2017 m. birželio 6 d. Nacionalinės mokėjimo agentūros prie ŽŪM raštu Nr. BR6-5678, Lietuvos ūkininkų sąjungai skiriant 53 975,00 Eur paramą, pritaikant 95 proc. projekto intensyvumą.

Per 2017 m. sausio – gruodžio mėn. panaudota visa 53 975,00 Eur sumos parama. Prie šio projekto LŪS indėlis bendroje sumoje buvo 3095,14 Eur, kur dalis lėšų rezultate buvo kompensuota grąžintomis iš EK lėšomis.

Tarptautinis žemdirbių atstovavimas yra ypatingai svarbi Lietuvos ūkininkų sąjungos veikla pirmiausia dėl to, kad mūsų šalies ūkininkai, kaip ir bet kokios kitos verslo šakos atstovai, yra tiesiogiai veikiami tarptautinių įvykių, politikos bei ekonomikos veiksnių ir tendencijų. Tai, kokie nauji kokybiniai bei ekonominiai reikalavimai pradedami kelti žemdirbiams, kokios naujovės atsiranda žemės ūkyje, kokios atsiveria naujos rinkos ar užsidaro senosios, įtakoja žemdirbių veiklą ir jų planus. Lietuva yra Europos Sąjungos dalis ir mes, ūkininkai, turime būti aktyvūs kuriamos bendros politikos procesuose, jie norime, kad priimti bendri sprendimai teigiamai atsilieptų mūsų veiklai. Mes tiesiog negalime sau leisti būti abejingais, išorės informacijai, naujovėms bei žinioms, turime išmokti vertinti visoje Bendrijoje vykstančius pokyčius, nes paprasčiausiai nespėsime pasiruošti permainoms, būsime priversti pasitraukti, nes nespėsime žengti koja kojon su laikmečiu. Įgyvendindama tarptautinio atstovavimo projektus LŪS į šią veiklą įtraukia savo narius, kompetentingus ekspertus iš svarbiausių šakinių organizacijų bei nuolat

ragina būti aktyviais juos liečiančių procesų dalyviais. 2017 m. pabaigoje LŪS atgaivino tradiciją specialiai organizuoti teminį susitikimą žemdirbių tarptautinio atstovavimo veiklai apžvelgti. Jo metu veikloje dalyvę LŪS ekspertai pristatė ne tik ES institucijose, žemdirbių organizacijose nagrinėjamas temas pagal sektorius, diskutavo, tiesiogiai atsakinėjo į rūpimus klausimus, bet ir dalinosi savo bei kitų šalių kolegų įžvalgomis dėl ateities.

Bendru Lietuvos žemdirbių organizacijų (LŪS, LŽŪBA, ŽŪR) susitarimu į COPA-COGECA, GEOPA-COPA renginius, darbo grupes bei Europos Pilietinio dialogo grupes, tarptautines konferencijas ekspertais nuo Lietuvos ataskaitiniu laikotarpiu LŪS komandiravo:

– *Algį Baravyką*, Lietuvos kiaulių augintojų asociacijos direktorių, į sausio 20 d. vykusį COPA-COGECA organizuotą seminarą „Sveikos ES kiaulės atviros rinkos galimybėms“, į kovo 6 d. vykusį Europos Komisijos Pilietinio dialogo grupės „Gyvulinės kilmės produktai – kiauliena“ prognozių darbo grupės posėdį, į kovo 27 – 28 d. ir lapkričio 6 – 7 d. vykusius COPA-COGECA „Kiauliena“ darbo grupės bei į Europos Pilietinio dialogo grupės „Gyvulininkystės produktai – kiaulienos sektoriaus klausimai“ posėdžius, į spalio 9 d. vykusį Europos Komisijos Pilietinio dialogo grupės „Gyvulinės kilmės produktai – kiauliena“ prognozių darbo grupės posėdį;

– *Zigmantą Aleksandravičių*, Lietuvos grūdų augintojų asociacijos tarybos narį, LŪS Kupiškio skyriaus pirmininką, į vasario 2 d. vykusį COPA-COGECA „Bioenergija/Biotechnologijos“ darbo grupės posėdį, kovo 6 – 7 d., liepos 3 – 4 d., spalio 11 – 12 d. vykusius COPA-COGECA „Javai. Aliejinės ir baltyminės kultūros“ darbo grupės bei į Europos Komisijos Pilietinio dialogo grupės „Pasėliai – grūdinės, aliejinės ir baltyminės kultūros“ posėdžius;

– *Zofiją Cironkienę*, Lietuvos daržovių augintojų asociacijos direktorę, į vasario 15 – 16 d. ir lapkričio 21 – 22 d. vykusius COPA-COGECA darbo grupės bei į Europos Komisijos Pilietinio dialogo grupės „Vaisiai ir daržovės“ posėdžius;

– *Igną Jankauską*, Lietuvos grūdų augintojų asociacijos direktorių, į gegužės 18 – 19 d. vykusius COPA-COGECA darbo grupės bei į Europos Komisijos Pilietinio dialogo grupės „Tiesioginės išmokos ir žalinimas“ posėdžius ir į birželio 22 d. vykusį COPA-COGECA seminarą „BŽŪP po 2020 m.: iššūkiai rinkų valdyme“;

– *Andrių Baublį*, LŪS Šilalės skyriaus narį, Lietuvos mėsinių galvijų augintojų ir gerintojų asociacijos tarybos narį, į balandžio 5 – 6 d. vykusius COPA-COGECA darbo grupės „Jautiena“ bei į Europos Komisijos Pilietinio dialogo grupės „Gyvulininkystės produktai – jautienos sektoriaus klausimai“ posėdžius, lapkričio 15 – 16 d. vykusius COPA-COGECA darbo grupės „Jautiena ir veršiena“ bei į Europos Komisijos Pilietinio dialogo grupės „Gyvulininkystės produktai – jautienos sektoriaus klausimai“ posėdžius;

– *Žilviną Augustinavičių*, Lietuvos avių augintojų asociacijos pirmininką, Anykščių rajono ūkininkų sąjungos pirmininką, į gegužės 30 d. vykusį COPA-COGECA darbo grupės „Avys“ posėdį, į lapkričio 20 d. vykusį COPA-COGECA darbo grupės „Avys“ posėdį ir lapkričio 21 d. vykusį COPA-COGECA darbo grupės „Aplinkosauga“ posėdį;

– *Ritą Petraitytę*, Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos vyresniąją teisininkę, į gegužės 9 d. ir į rugsėjo 14 d. vykusius COPA-COGECA „Mokesčiai ir teisės klausimai“ darbo grupės posėdžius. Dėl atšaukto skrydžio nesudalyvavo gruodžio 12 d. posėdyje.

– *Jovitą Motiejūniene*, LŪS tarptautinių ryšių koordinatorę, į vasario 9 – 10 d. ir į lapkričio 30 – gruodžio 1 d. vykusius COPA ir COGECA Prezidiumų posėdžius ir rugsėjo 15 d. vykusį COPA-COGECA seminarą „Žalinimas būsimuoju BŽŪP“;

– *Jovitą Motiejūniene*, LŪS tarptautinių ryšių koordinatorę, į gegužės 11 – 12 d. vykusius GEOPA-COPA ir Europos Komisijos Sektorinio socialinio dialogo komiteto „Žemės ūkis“ darbo grupės posėdžius; į lapkričio 6 – 7 d. vykusius GEOPA-COPA generalinę asamblėją ir Europos Komisijos Sektorinio socialinio dialogo komiteto „Žemės ūkis“ plenarinį posėdį.

Iš viso 2017 m. jie dalyvavo 41 Briuselyje vykusiame renginyje.

COPA-COGECA pagrindinės gvildentos temos:

- BŽŪP ateitis: viešosios konsultacijos, pozicija, komunikatas;

- BŽŪP supaprastinimas – Omnibus reglamentas;
- Jungtinės Karalystės išstojimo iš ES derybos ir pasekmės;
- Prekybos sutartys su ne ES šalimis ir pasaulio regionais (Kanada, Japonija, Mercosur šalys);
- Pesticidų naudojimas ir draudimai.

GEOPA -COPA pagrindinės aktualijos:

- Europos kovos su nedeklaruojamu darbu platforma;
- Europos socialinių teisių ramstis – Direktyva dėl rašytinės darbo sutarties;
- Sveikata ir sauga darbo vietose;
- Pabėgėlių integracija;
- Brexit įtaka užimtumui: labiausiai liečia sezoninius darbuotojus iš ES.

Jei 2017 m. pradžioje vienas aktualesnių klausimų buvo Europos Komisijos viešosios konsultacijos dėl BŽŪP po 2020 metų, tai antroje metų pusėje visas kitas diskusijas užgožė lapkričio 29 d. paskelbto ilgai lauktas Komisijos komunikato „*Maisto ir ūkininkavimo ateitis*“ pasirodymas. Sekančią dieną po komunikato paskelbimo viešumoje, ES Žemės ūkio ir kaimo plėtros komisaras Filas Hoganas dalyvavo COPA-COGECA prezidiumo posėdyje. Čia jis su žemdirbių organizacijų vadovais aptarė dokumente išvardintus Komisijos siūlymus ir ūkininkų lūkesčius. Komisaras Filas Hoganas pabrėžė, kad žemdirbiai yra pirmosios fronto linijos gretos, kuriuos tiesiogiai veikia klimato kaitos padariniai, rinkų nestabilumas, kainų svyravimai ir bet kokie bendros politikos posūkiai ar vingiai. Jo teigimu, priimtu komunikatu Komisija siekiama užtikrinti, kad Bendroji žemės ūkio politika padėtų pasiekti keliamus naujus ir vis aktualesnius tikslus. Tie tikslai yra: sukurti pažangų ir atsparų žemės ūkio sektorių, gebantį atremti jam kylančius iššūkius, remti aplinkos apsaugos bei klimato politikos veiksmus, kad žemės ūki prisidėtų prie bendrų susitarimų, ir sustiprinti socialinę ir ekonominę kaimo vietovių struktūrą, kad žemdirbių visuomenė galėtų nesijausti atstumta vykstant sparčiai technologijų evoliucijai, o taip reikalingas pirminių maisto produktų gamintojų verslas būtų patrauklus dar ne vienai kartai. Dabartinė dviejų ramsčių politikos struktūra bus išlaikyta, tačiau laikantis lankstesnio požiūrio valstybėms narėms ir regionams bus duota daugiau laisvės įgyvendinti išsamiai Komisijos nustatytus veiksmus, kuriais bus siekiama ES lygmeniu sutartų tikslų. Kiekviena ES šalis turės parengti savo strateginį planą, kuriame nurodys, kaip ji ketina siekti nustatytų tikslų. Tą planą turės patvirtinti Komisija. F.Hoganas akcentavo, kad dėmesys bus skiriamas ne tiek reikalavimų atitikimui vertinimui, kiek pažangos, pasiektų rezultatų stebėsenai. Bus siekiama užtikrinti, kad finansavimu būtų pasiekiami konkrečių rezultatų. Pereinant nuo visiems taikomo vienodo požiūrio prie individualius šalies poreikius atitinkančių priemonių, tikima, kad politika labiau atitiks ją praktiškai įgyvendinančių žemdirbių lūkesčius.

Klimato kaita ir gamtos išteklių trūkumas toliau darys poveikį ūkininkavimui ir maisto gamybos sektoriui. Siekiama, kad naujoji BŽŪP turėtų būti platesnio užmojo politika, todėl pagal ją daugiau dėmesio turėtų būti skiriama efektyviam išteklių naudojimui, aplinkos apsaugai ir klimato politikai. Komunikate pateikiami tokie siūlymai kaip:

- remti ūkininkus vietoje – skatinti juos naudotis šiuolaikinėmis technologijomis ir užtikrinti didesnę rinkos skaidrumą ir patikimumą,
- aktyviau skatinti jaunimą ūkininkauti – šių veiksmų drauge su valstybėmis narėmis reikia imtis tokiose srityse kaip žemės apmokestinimas, planavimas ir gebėjimų ugdymas,
- spręsti piliečiams rūpimus klausimus, susijusius su darnia žemės ūkio produktų gamyba, be kita ko, sveikatos, mitybos, gyvūnų gerovės ir maisto atliekų klausimus,
- derinti įvairių sričių ES politikos (visų pirma prekybos, migracijos ir darnaus vystymosi) veiksmus atsižvelgiant į pasaulinį aspektą,
- sukurti ES lygmens rizikos valdymo platformą, padėsiančią ūkininkams spręsti su klimato kaita ir rinkos kintamumu susijusias problemas ir šalinti kitus pavojus.

Pagal naują BŽŪP „žaliosios architektūros“ įgyvendinimo modelį valstybėms narėms bus leista susikurti privalomų ir savanoriškų I-ojo ir II-ojo ramsčių priemonių, kuriomis bus siekiama ES lygmeniu nustatytų aplinkos ir klimato politikos tikslų, rinkinį. Šalys turės nusistatyti kiekybinius tikslinius rodiklius, kuriais turės būti užtikrinti ES tikslai, ir tie rodikliai bus griežtai stebimi, kad būtų pasiekti.

2017m. gruodžio 12 d. Lietuvos ūkininkų sąjunga (LŪS), vykdydama projektą „Žemdirbių interesų atstovavimas COPA-COGECA ir GEOPA-COPA organizacijose“, organizavo teminį susitikimą „Lietuvos žemdirbių atstovavimo tarptautinėse organizacijose veiklos apžvalga 2017 m.“. Tai tradicinis LŪS organizuojamas renginys, kurio metu buvo glaustai aptariama LŪS vykdoma tarptautinio atstovavimo metinė veikla, tik šį kartą renginys vyko po metų pertraukos. Renginyje dalyvavo Lietuvos ūkininkų sąjungos nariai, šakinių žemdirbių organizacijų vadovai, atstovai iš LR Žemės ūkio ministerijos, nacionalinės žiniasklaidos atstovai. Pranešimus skaitė LŪS ir LŽŪBA ekspertai dalyvaujantys COPA-COGECA darbo bei Europos Komisijos pilietinio dialogo grupėse, ūkininkų-darbdavių organizacijos GEOPA-COPA veikloje, Žemės ūkio ministerijos ES politikų skyriaus vedėjas Š. Celiešius, COGECA viceprezidentas, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto narys M. Maciulevičius. Susirinkusieji taip pat klausėsi Swedbanko verslo klientų ir rinkodaros vadovo A. Janušausko pranešimo apie išvalgas dėl ūkininkų finansavimo galimybių. Plačiausiai diskutuota apie Europos Komisijos išleistą komunikatą dėl Bendrosios žemės ūkio politikos ateities. Susirinkusieji su kolegomis ir renginio svečiais svarstė, kaip šiame dokumente išvardinti užmojai gali įtakoti mūsų šalies ūkininkų veiklą, kokios galimybės atsiveria, kokie nauji iššūkiai laukia, aptarė sudėtingą sektoriaus konkurenciją nelygiavertėmis paramos sąlygomis ir jo perspektyvas.

Apibendrintai:

ES Komisijos komunikatas - Tiesioginės išmokos (TI):

- Pripažįstama, kad TI mažina atotrūkį tarp pajamų gaunamų iš žemės ūkio ir pajamų kituose sektoriuose;
- TI –teisingas pajamų rėmimas, padedantis ūkininkams užsidirbti pragyvenimui;
- BŽŪP turi sumažinti skirtumus tarp šalių narių paramos atžvilgiu; net jeigu egzistuoja darbo jėgos ir žemės kainos skirtumai, visi ūkininkai susiduria su panašiais iššūkiais;
- TI vertinamos kaip būdas užtikrinti, kad didžioji aktyviai dirbamos žemės dalis būtų tvarkoma pagal aplinkai naudingą praktiką.

ES Komisijos komunikatas - daugiau laisvės šalims narėms (ŠN):

- Komisija iškelia tikslus, ŠN sugalvoja strategijas ir planus, kaip juos pasiekti;
- daugiau įtakos ŠN kuriant paramos atitikties ir kontrolės sistemas gavėjams;
- ŠN kuria savo schemas, stimuliuojančias kartų atsinaujinimą, jaunimo įtraukimą per nacionalinius įstatymus;
- ŠN parenka priemones, kurios yra efektyviausios dirbti žemę pagal aplinkai naudingą praktiką;

Galutiniam rezultatui įtakos galiausiai turės:

- Brexit;
- Neaiški politinė situacija ES valstybėse donorėse;
- Derybos dėl finansinių aspektų;
- Ne itin palanki situacija Lietuvai, nes turi tris derybinius klausimus: žemės ūkis, sanglauda ir Ignalinos atominė elektrinė.
- Parlamento narių ir Komisijos narių kaita – ar bus noras tęsti susitartus rezultatus?

Plačiau apie renginį ir visus jo pranešimus galima rasti nuorodoje <http://lus.lt/renginys-laiku-ir-vietoje/>

Komunikatu „Maisto ir ūkininkavimo ateitis“ pradėtos diskusijos dėl Bendrosios žemės ūkio politikos po 2020 metų, verčia Lietuvos ūkininkus būti ypač aktyviais. ES šalių narių vadovų laukia ypatingai sudėtingos derybos dėl ES daugiamečių finansinės perspektyvos. Sklandančios prognozės, jog BŽŪP biudžetas gali būti ženkliai sumažintas, verčia ūkininkus baimintis, kad istorinių referencijų principu skirstoma parama gali išlikti ir žemdirbiai toliau bus traktuojami nelygiavertėms, nors visi savo veikla vienodai prisideda prie ES prisiimtų įsipareigojimų įgyvendinimo. Todėl LŪS mano, kad labai svarbu išsaugoti žemdirbių pasitikėjimą ES solidarumu ir tikisi, kad Komisijos pirmininko J-C. Junkerio kalboje ištarti pažadai, priimti sprendimus, kurie būti tinkami visai Bendrijai ir teisingi visų jos valstybių atžvilgiu, neliks tik pažadais. Žemdirbys ir jo aplinka turi būti pagrindinė žemės ūkio politikos ašis, o reglamentuojant jo veiklą, politika turi ne trukdyti, bet padėti jam įgyvendinti keliamus iššūkius. Ūkininkams turi būti užtikrintas deramas atlygis už jų darbą, už viešųjų gerybių kūrimą, apsaugant

biologinę įvairovę ir išlaikant ekosistemas, švelninant klimato kaitos padarinius, užtikrinant saugaus ir sveiko maisto produktų tiekimą vartotojams.

2.2.2. Organizuotas konkursas „Metų ūkis 2017“.

2017 m. įvyko dvidešimt ketvirtasis ilgiausias tradicijas tarp žemdirbių turintis konkursas „Metų ūkis“. Laimėtojai tampa labai įvairaus dydžio gyvybingi, tvarūs, pažangūs ir puikiai besitvarkantys ūkiai. Dažniausiai tai yra tie, kurie, siekdami geresnių rezultatų savo veikloje, aktyviai naudojami įvairiomis investicinėmis Kaimo plėtros priemonėmis, modernizuoja tiek didesnius, tiek mažesnius ūkius, tampa puikiu gerosios praktikos pavyzdžiu kitiems. Konkurso naudingumas yra pagrįstas visuotine nauda Lietuvos žemdirbiams, kai skatinamas nuolatinis ūkininkų kvalifikacijos kėlimas, įvertinami jų pasiekti ūkio veiklos rezultatai per pastaruosius metus. Pagal konkurso nuostatus dalyvių vertinimas susidėjo iš šių kriterijų:

- 1) ūkininko kvalifikacija, išsilavinimas,
- 2) ūkio veiklos ir jo rezultatų įvertinimas,
- 3) papildomi kriterijai.

Konkurso organizavimo istorijoje pasitaikė ir tokių ūkių, kurie palaipsniui laimėdavo prizines vietas ir įrodė, jog augo, tobulėjo, plėtėsi ir siekė kuo geresnių ūkininkavimo veiklos rezultatų.

Konkurso vertinimo komisijos yra sudaromos iš savivaldybės konkurso organizatorių: LŪS rajono skyriaus, LŽŪKT rajono biuro, rajono žemės ūkio skyriaus atstovų, kitų žemdirbiškų organizacijų atstovų, pasikviečiant praėjusių metų konkurso laimėtojus - ūkininkus, spaudos atstovus ir rėmėjus. Ūkininkų sąjungos sprendimu konkursas gali būti organizuojamas visose Lietuvos savivaldybėse, tačiau į Respublikinę apdovanojimo šventę pasilieka teisę kviesti tik dirbančių ir veiklą vykdančių rajoninių ūkininkų sąjungų bei mažų savivaldybių laimėtojus. Galbūt dėl to kai kurios savivaldybės iš viso neberengia konkurso, o jeigu ir rengia, savo duomenų Sąjungai nepateikia. Konkurso rezultatus 2017 m. pateikė 40 savivaldybių, iš kurių tik Rietave ne taip senai įsikūrusi Ūkininkų sąjunga dar nėra respublikinės Ūkininkų sąjungos narė. Kiekvienoje iš jų išrinkta po vieną pirmos, antros ir trečios vietos laimėtoją. Konkurse dalyvavo 455 ūkiai, iš kurių aktyviausios buvo Kauno, Rokiškio, Telšių ir Varėnos sav. Laimėtojai tapo 120 ūkių. Konkursas 2017 m. neįvyko Kazlų Rūdos ir Šakių savivaldybėse, kuriose yra LŪS skyriai.

2017 m. tarp laimėtojų vyravo augalininkystės ūkiai. Pagal laimėtojų anketose nurodytus duomenis ūkio specializacijos pasiskirstė taip: 70 augalininkystės (*įtraukti ir ūkiai, užsiimantys sodininkyste, daržininkyste ir gėlininkyste*), 28 gyvulininkystės, 22 mišrios specializacijos (*įtraukti nurodę turintys bičių, paukštininkystės ūkį*) ūkiai. Tarp jų 7 užsiimantys bitininkyste, 3 puoselėja sodininkystės, 3 daržininkystės, 1 paukštininkystės bei 1 gėlininkystės ūkius. Tarp visų laimėtojų yra 13 ekologinių ūkių, iš kurių: 8 užsiima mėsinių gyvulių auginimu, 4 yra augalininkystės ir 1 mišrus ūkiai.

Pagal nominantų išsilavinimą 38 proc. nurodė turintys aukštąjį, 33 proc. – spec. vidurinį, 23 proc. – aukštesnįjį ir 6 proc. – kitą išsilavinimą.

Konkurso apibendrinimo renginys įvyko 2017 m. lapkričio 17 d. Kaune, Girstučio kultūros ir sporto centre.

Plačiau apie rezultatus ir renginį galima rasti nuorodose:

<http://lus.lt/konkurso-metu-ukis-2017-rezultatai/>

<http://lus.lt/jeigu-prancuzui-brangiausia-yra-jausmai-tai-lietuviui-zeme/>

Iš viso renginio „Metų ūkis“ organizavimo išlaidos sudarė 22168,73 Eur, iš jų 9250 Eur buvo apmokėtos tiesiogiai pačių rėmėjų už paslaugas. LŪS patyrė renginiui „Metų ūkis 2017“ 12918,73 Eur išlaidų, iš kurių buvo panaudota 1691,48 Eur iš LŪS skyrių prisidėtų lėšų ir panaudota konkrečiai Metų ūkiui 2017 gauta 11227,25 Eur tikslinė parama iš įmonių.

2.2.3. Lietuvos ūkininkų sąjunga kaip partneris dalyvauja dviejuose EIP projektuose su Aleksandro Stulginskio universitetu:

1) Kaip Partneris Nr. 2 su Aleksandro Stulginskio universitetu Europos inovacijų partnerystės projektą "Drėgmės režimo dirvožemyje reguliavimas" pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų

programos priemonę „Bendradarbiavimas“ veiklos sritį „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“ pagal 2015 m. rugpjūčio 3 d. Jungtinės veiklos sutartį Nr. 0050/2015.

Igyvendinant šį projektą, LŪS 2017 m. gruodžio mėn. apmokėjo už kanceliarines prekes ir seminaro organizavimą. Bendrai išleido 531,44 Eur. Tą patį mėnesį šią sumą ASU padengė LŪS iš projekto lėšų.

2) Kaip Partneris Nr. 9 su Aleksandro Stulginskio universitetu Europos inovacijų partnerystės projektą "**Konkurencingas ūkis**" pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos priemonę „Bendradarbiavimas“ veiklos sritį „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“ pagal 2015 m. rugpjūčio 3 d. Jungtinės veiklos sutartį Nr. 0053/2015.

2.2.4. Grupės švedų viešnagė Lietuvoje 2017 m. spalio 11-14.

Remiantis 2017 m. spalio 2 d. LŪS ir Švedijos Dalarnos regiono žemės ūkio administracinio centro sutartimi Nr. 2/10/2017 Lietuvoje 2017 m. spalio 11-14 d. lankėsi grupė iš Švedijos. Jiems LŪS administracija pagelbėjo sudarant lankymosi Lietuvoje programą, organizuojant transportą.